
Podporujte jen kvalitní školy!

Podporujte jen kvalitní školy!

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Hospodářské noviny, 16.8.2010, rubrika: Názory, strana: 10, autor: Jan Trnka

Ministerstvo školství chce letos ušetřit z rozpočtu přibližně 1,5 miliardy; rozpočet na příští rok bude pravděpodobně ještě skromnější.

Vypadá to, že úsporná taktika ministerstva bude jako obvykle „všude ubrat trošku“ – tedy i na výdajích na terciární vzdělávání a výzkum. Je to nejjednodušší způsob, ale opravdu neexistují alternativy?

Dosud se přiděluje jednotlivým vysokým školám zhruba 95 procent rozpočtu podle počtu studentů.

Kvalitní vysoká škola či obskurní regionální instituce, společensky potřebný obor nebo módní pseudospecializace – všechno jedno. Stejným klíčem tedy dostávají příspěvek „na hlavu“ přijatého studenta školy, u kterých převažuje počet uchazečů počet přijímaných studentů o 100 procent, i ty, které ještě v polovině srpna horečně shánějí jakékoli uchazeče, aby vůbec své studijní obory naplnily. Tyto zjevně nepotřebné veřejné vysoké školy či dokonce **univerzity** (nebo raději „**univerzity**“... podíváme-li se na spektrum vyučovaných oborů např. Ústecké **univerzity**) tak odčerpávají peníze ze státního rozpočtu a odebírají je těm kvalitním. Kvalitním školám a jejich kvalitním studentům, kteří museli v soutěži s ostatními uchazeči prokázat své schopnosti.

Nejlepší školy si musí stát chránit

Nejlepší veřejné i soukromé školy jsou střeženými klenoty vyspělých zemí, které si vzdělání tradičně vážily (Spojené království, USA). Minulé vlády České republiky udělaly vše proto, aby těch několik kvalitních českých a moravských veřejných vysokých škol (spočítáte je na prstech jedné ruky) přišlo o své výsadní postavení. Pořád je čas tento neblahý trend zastavit, provést přísné reakreditace jednotlivých škol a výrazně vylepšit finanční podmínky kvalitních škol na úkor nekvalitních. A pořád se ještě ušetří.

Mesiášský mýtus betonové lobby

Šetření zřejmě čeká v příštích letech i českou vědu. S perspektivou očekávaného snížení rozpočtu na vědu se však v České republice s podporou EU začínají stavět na zelené louce nové megalomanské instituce. Jejich vznik je často v médiích prezentován jako cosi, co konečně spasí českou vědu a přivede ji na evropskou či světovou úroveň. Tento mesiášský mýtus, podporovaný betonovou lobby v očekávání velkých zisků z těchto staveb, vychází z dogmatu, že velké investice dělají velkou vědu. Nedělají. Velkou, tedy kvalitní, mezinárodně kompetitivní vědu dělají originální nápady. A samozřejmě následná poctivá a systematická práce jimi vedených vědeckých týmů opakovaně prokazujících svou kvalitu v mezinárodní soutěži.

Iluzí je, pokud se domníváme, že postavení nových budov výzkumných ústavů přitáhne do Čech a na Moravu špičkové světové vědce. Snad pár navrátilců z ciziny... Skutečně věříme, že naplníme chytrými lidmi a jejich nápady dvě nově vznikající (a vzájemně si konkurující) obrovská centra biomedicínského výzkumu v Brně (třetí vzniká v nedaleké Olomouci), nebo že podobná centra vznikající za okrajem Prahy přinesou omračující vědecký pokrok? Ušetřme tedy miliardy na obřích stavbách a podporujme ty, kteří prokázali a prokazují, že dělají kvalitní výzkum.

Řada skutečných odborníků v oblasti terciárního vzdělávání i výzkumu ráda s těmito změnami pomůže – jen je musí vedení ministerstva oslovit.

Zjevně nepotřebné veřejné vysoké školy odčerpávají peníze ze státního rozpočtu a odebírají je těm kvalitním.